

Funkcionalne sredine: uloga i podrška obitelji

Pliško, Paola

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:546286>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-25**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

PAOLA PLIŠKO

FUNKCIONALNE SREDINE: ULOGA I PODRŠKA OBITELJI
Završni rad

Pula, rujan, 2022.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

PAOLA PlišKO

FUNKCIONALNE SREDINE: ULOGA I PODRŠKA OBITELJI
Završni rad

JMBAG: 0303092033, redoviti student

Studijski smjer: Preddiplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Obiteljska pedagogija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Obiteljska pedagogija

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Marina Diković

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana _____, kandidatkinja za prvostupnicu _____ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

IZJAVA o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

Uvod	1
1. Obitelj.....	2
1.2. Obilježja suvremene obitelji.....	3
1.3. Majčinstvo i očinstvo	4
2. Odgoj	5
2.1. Odgoj u doba 21. stoljeća	6
2.2. Stilovi roditeljstva	6
2.3. Utjecaj roditelja	7
2.4. Obiteljski razvojni zadaci.....	8
3. Funkcionalne sredine.....	9
3.1. Vršnjaci	9
3.2. Mediji.....	9
3.3. Televizija	10
3.4. Video igre.....	11
3.5. Učenje i slobodne aktivnosti.....	12
3.6. Crkva.....	12
3.7. Slobodno vrijeme	13
4. Utjecaj funkcionalnih sredina na razvoj djeteta	15
4.1. Model vršnjačkih odnosa.....	15
4.2. Razvojni aspekti odnosa s vršnjacima	15
4.3. Negativni utjecaji medija na razvoj djeteta	17
4.4. Pozitivni utjecaji medija na razvoj djeteta.....	17
5. Uloga obitelji u digitalnom razvoju djeteta	19
6. Metodologija istraživanja	20
6.1. Cilj istraživanja	20
6.2. Zadaci	20
6.3. Uzrok istraživanja.....	20
6.4. Instrument	22

6.5	Postupak istraživanja i obrada podataka.....	22
6.6	Rezultati I rasprava	23
6.6.1.	Ujecaj vršnjaka na rast i razvoj djece.....	23
6.7.2	Utjecaj medija na rast i razvoj djeteta	24
6.7.3	utjecaj funkcionalnih sredina na razvoj djeteta.....	27
7.	Zaključak.....	31
8.	Popis grafova	32
9.	Literatura	33
	SAŽETAK.....	36
	Summary.....	37

Uvod

Prije svega, obitelj je osnovni pokretač djetetova života. Obitelj je cijeli djetetov svijet, od koje osjeća sigurnost, ljubav, toplinu, radost... djetetova ulazna i izlazna vrata u ovaj svijet. Svako dijete treba obitelj i kvalitetan odgoj. Odgajati treba na vlastitom primjeru, treba prenositi životne vrijednosti i savjete. Svako dijete treba nekoga tko će ga pripremiti za svakodnevni život, za sve izazove i neuspjehe. Obitelj je ta od koje će dijete naučiti formirati mišljenja i stavove, dakle, tu nastaju svi njegovi temelji. Dijete se počinje socijalizirati u svojoj obitelji, prvi intimniji odnos ostvaruje sa svojom majkom. Roditeljska dužnost je dijete pripremiti i stvoriti dobre preduvijete za što kvalitetniju socijalizaciju. Roditelj dijete mora prihvatiti onakvim kakvim jest, sa svim njegovim vrlinama i manama i dati mu prostora da iskaže svoju sposobnost. Međusobni odnos između majke i oca, ključni su za zdravlje i razvoj djeteta.

U ovom završnom radu analizirat će se uloga obitelji u funkcionalnim sredinama. Rad se sastoji od dva dijela. Prvi dio rada vezan je uz teorijski dio, glavnih funkcija obitelji i ulogu funkcionalnih sredina u razvoju djeteta te koliko je važna i na koji način obitelj sudjeluje kao podrška te koja je njezina uloga. Drugi dio rada je istraživački dio, u kojem su prikazani i analizirani odgovori provedenog intervjua na roditeljima djece rane i predškolske dobi o važnosti utjecaja funkcionalnih sredina.

1. Obitelj

Obitelj možemo upoznati već i na prvim stranicama Biblije (Post 1-2), gdje je upoznajemo kao zajednicu muža i žene u sakramentu braka. U današnje vrijeme teško je odrediti točnu definiciju obitelji. Različiti tipovi obitelji šire područje samog pojma obitelji, udaljavajući se od tradicionalnog načina prihvaćenog u društvu, odnosno patrijahalne obitelji. Prema Ilišin, Marinović Boban, Radin (2001), obitelj podrazumijeva zajednicu dvoje ljudi koji su u braku ili u užem krugu povezani različitim aspektima. Među tim aspektima podrazumijevamo krvno srodstvo, zajedničko kućanstvo te oni koji dijele zajedničke ekonomske i odgojne funkcije. Valja, opet, naglasiti da jedinstvena definicija obitelji ne postoji jer svatko može definirati obitelj na svoj način (Maleš, 2012). Obitelj djetetu služi kao model ponašanja. (Ilišin, Marinović Boban, Radin, 2001) prema Baranović (2000), navode kako je obitelj primarni nositelj socijalizacije djece jer formira referentni vrijednosti okvir koji funkcionira kao „konceptualni filter“ koji uvelike utječe na dječju recepciju iskustva i izvan obitelji. Moramo biti svjesni činjenice da obitelj može biti i „raj na zemlji“, no, nažalost i „pakao na zemlji“.

1.1 Tipovi obitelji

Udaljavanje od tradicionalne obitelji dovelo je do stvaranja raznih skupina, npr. postoje zajednice koje pripadaju istom krvnom srodstvu ali ne dijele zajedničko kućanstvo, dakle, ne ostvaruju sva obilježja gore navedene definicije ali čine obitelj. S druge strane postoje zajednice koje dijele zajedničko kućanstvo no nisu vezani krvnim rodstvom. Sve više obitelji danas posvajaju djecu te ih nazivamo posvojitelskim obiteljima. Zatim postoje samohrani roditelji koje stručno nazivamo jednoroditeljskim obiteljima, a suprotno njima je skupina dvoroditeljske obitelji. U svezi stime nastaje i skupina gdje je samo jedan od roditelja biološki roditelj. Te obzirom na seksualnu orijentaciju razlikujemo heteroseksualne i homoseksualne parove (Maleš, 2012).

1.2. Obilježja suvremene obitelji

Maleš (2012, prema Raboteg-Šarić, Pećnik, Josipović, 2003) tvrdi kako je danas uočljiva tendencija prema dominaciji osobnih interesa. Muškarci i žene više su posvećeni poslu, karijeri dok opće dobro stavljaju na drugo mjesto. Poželjno je kada bi obitelji zajedno išle na izlete, zajedničke ručkove, šetnje i razne aktivnosti u kojima može sudjelovati cijela obitelj. Roditelji trebaju brinuti o svojoj djeci, zadavati i razne kućanske poslove, kako bi djeca postepeno ulazila u svijet obaveza, bila odgovorna, naučila se odgovornosti i solidarnosti. Važno je naučiti djecu koliko pomoć drugome znači. Obitelj je najvažnija u djetetovu životu i upravo zbog toga je jako važno posvetiti se svome djetetu, izdvojiti vrijeme samo za njega, dati mu pažnju, ljubav, biti djetetov učitelj. Poželjno je uskladiti obaveze i karijeru sa obitelji. Može li to uopće ići zajedno? Uz malo želje i volje, sve je moguće. Moderna obitelj, moderna i tehnologija te tako zauzeti roditelj, danas, paze na svoju djecu. Posao je važan, posao, zarada, karijera. Kada roditelji imaju puno posla, većinom svojoj djeci daju mobitele, tablete, računala i razne druge tehnologije kako bi djeca bila mirna i dala roditeljima prostora i vremena za svoje poslove i obveze. Obitelj je osnovni pokretač djetetova života.

Obitelj je cijeli djetetov svijet, od koje uči, od koje osjeća sigurnost. Unutar obitelji stječe osnove odgoja u svim područjima života. Kada dijete naraste i počne biti samostalno gradi sebe upravo na tim temeljima, te tako izrasta u samostalnog čovjeka. Od obitelji nastaje njegov karakter, njegov odnos prema drugima, prema prijateljima i vršnjacima, njegov način druženja. Riječi roditelja i općenito roditelji imaju jako veliku moć nad djetetom. Iz tog prvog odnosa s roditeljima, dijete stvara svoj odnos s drugima. Nažalost, u današnje vrijeme, nasilje u školama, na igralištu, vrtićima, vršnjačko nasilje sve je češće. Dijete je osoba sa svojim potrebama, mogućnostima i željama. Treba promišljati o odgojnim metodama koje će se koristiti, metode koje će značajno utjecati na razvoj djetetovih potencijala. Majke sve manje isključuju poslovnu karijeru zbog djece, poradi majčinstva. Puno je samohranih majki, homoseksualnih brakova, razvoda, prezaposlenih majki... navedene promjene, itekako, imaju veliki učinak na djecu. U svakom trenutku, dijete se treba osjećati voljeno i željeno jer u suprotnom dijete može postati sklono rizičnom ponašanju. Djetetu je nužan osjećaj sigurnosti, dok nedostatak

roditeljske ljubavi i pažnje djeluje vrlo štetno. Djetetu treba dozvoliti skakati, trčati, skakati po krevetu, omogućiti druženje s vršnjacima, obogatiti i što kvalitetnije provoditi slobodno vrijeme, sve je to nužno za razvoj djeteta (Maleš, 2012).

1.3. Majčinstvo i očinstvo

Kvaliteti djetetova života doprinose i majka i otac no svatko od njih prisupa djetetu na različite načine. Otac je potreban djetetu isto koliko i majka, od oba roditelja, dijete treba financijsku i emocionalnu potporu. Odgovoran otac, svoju ulogu, dijeli sa majkom te zajednički doprinose, kako financijski tako i emocionalno. Majka i otac djetetovi su učitelji kroz cijeli život. Od malena s djetetom treba razgovarati, usmjeravati ga, zajednički provoditi slobodno vrijeme na što kvalitetniji način te učiti dijete odgovornom ponšanju i moranim vrijednostima. Važni faktori koji imaju ulogu u socijalizaciji djeteta su upravo majka i otac. Kako tvrdi Klarin (2006), majka je ta koja ima zadatak tješiti dijete, razumijeti ga, te brinuti se za zadovoljavanje svih djetetovih fizičkih potreba, dok je otac taj, koji, uglavnom potiče igranje neuobičajenih igara. Dakle, dijete voli od majke dobivati zaštitu i tražiti njenu potporu a radije će se igrati s ocem. Majka i otac trebali bi stvarati pozitivno i zdravo okruženje djeteta, po tome će se i vidjeti je li dijete zadovoljno i sretno ili nije (Klarin, 2006).

2. Odgoj

Ljudi su stvoreni da uče. Svih u životu čeka nekakav posao, a za posao moramo biti spremi i odgojeni. Roditeljski zadatak je dijete pripremiti za budućnost pripremiti ga za svijet odraslih, stvoriti radne navike, temeljni put ka budućnosti. Svaki roditelji odgajati će svoje dijete na neki svoj način i prema svojim odgojnim metodama. Nekada će i roditelji griješiti jer, naravno, savršeni roditelji i savršeni odgoj ne postoji. Kako tvrdi Suić, zbog neuspjeha u odgoju mnogi roditelji pate i doživljavaju stresove koji, ponekad, ostavljaju posljedice na njihovo zdravlje (Suić, 1982).

Obitelj je ta, koja mora dijete naučiti hodati, pričati, jesti, pristojno se ponašati, naučiti razlikovati dobro od zla. Svaki čovjek, svako dijete razlikuje se po naravi, navikama i odgoju. Djecu treba učiti, odnosno, pomoći im da shvate svoje mogućnosti i odgovornosti. Od prvog do posljednjeg dana djetetova života postoji veza, koja, zapravo spaja sa srcem roditelja a to su riječi, djela i izgled roditelja uvijek će oblikovati dijete na „dobro“ i „zlo“ (White, 2017). Svaki čovjek ima potrebu biti u društvu, od rođenja do kraja života. Svaki čovjek biti će potpun jedino onda kada mu ne nedostaje veza s ostalima. Dakle, roditelji, odnosno obitelj, jako je važna za odgoj djeteta ali isto tako, obitelj je ta koja mora omogućiti djetetu život u društvu i tako sudjelovati u tom zajedničkom napretku te na kraju izvući najviše koristi od toga. Od obitelji djeca uče, obitelj je ta koja ima zadatak djecu uvesti u ovaj svijet upoznati ga sa svakodnevnim životom. Omogućiti im upoznavanje sa okolinom, sa vršnjacima, medijima i svime što svakodnevni život nosi (Pujol i Pons, 2004).

Kako tvrdi Suić (1982), roditelji od početka djetetova rođenja pružaju mu zaštitu, sigurnost, mir, ljubav, njihova su snaga i moć. Roditeji, uvelike, utječu na stvaranje stavova kod djeca i prihvaćanje nekih moralnih uvjerenja. Sve dobre osobine koje su roditelji prenijeli, djeca će prenositi na svoju djecu te tako stvarati kvalitetnu i savršenu budućnost. Dakle, roditeljstvo uključuje brigu, odgoj, pružanje pomoći i potpore tijekom socijalizacije u drugim socijalnim okruženjima. Roditeljstvo je najizazovniji zadatak odraslog čovjeka (Pujol i Pons, 2004). Veliku ulogu u odgoju djece imaju roditelji, zatim vrtić, škola i društvo. Roditelji bi trebali dijete pripremiti za svijet, za odnose s

vršnjacima, objasniti im kakva ponašanja su poželjna, kava manje poželjna te kako se odnositi prema svojim prijateljima.

2.1. Odgoj u doba 21. stoljeća

Odgoj je najvažniji aspekt društva i moć usmjeravanja koju imamo na raspolaganju za originalan razvoj čovjeka. Prije svega, važno je da svatko ima pristup odgoju i obrazovanju i mogućnost poučavanja samo ako se uvažava novi humanizam. U samom odgoju, važno je obuhvatiti sve smjernice razuma, tjelesnosti i duhovnosti te osjećaja. Danas, obitelj, svom djetetu treba biti mentor, učitelj, pomagač, usmjeravati ga i poticati da postigne svoje ciljeve i učiti ga kako da postigne ono što želi. Roditelj ne bi trebao djetetu biti diktator i odlučivati umjesto njega i nametati mu što će raditi. U 21. stoljeću, roditelji su sve više počeli djeci nametati aktivnosti koji oni žele, a ne prema interesu djece. Neki roditelji žele da njihovo dijete bude uspješno te upisuju dijete i pretrpavaju ga aktivnostima (Henting, 2007).

2.2. Stilovi roditeljstva

Postoje četiri stila roditeljstva: autoritativni roditeljski stil, autoritarni roditeljski stil, popustljivi roditeljski stil te indferentan roditeljski stil. Tu postoji također i roditeljska toplina koja je jako važna u odgoju. Odnosi se na brigu koju roditelji pružaju svome djetetu.

Autoritativan roditeljski stil:

Dakle od ove djeca imaju maksimalnu potporu, uz postavljanje jasnih granica. Roditelji pokazuju ljubav, daju potporu djetetu te ga potiču.

Autoritarni roditeljski stil:

Visoka razina kontrole i nadzora. Postavljaju se visoki zahtjevi i upotrebljava se sila.

Popustljivi roditeljski stil:

Visoka razina topline i ljubavi ali razina nadzora je niska. Tu su djeca često nezrela. Dijete ne dobiva jasnu i strogu strukturu.

Indiferentan roditeljski stil:

Ne pokazuje se ljubav i toplina niti kontrola. Nema interesa za dijete, njegove želje ni potrebe ¹ Bez obzira koji se roditeljski stil koristi uvijek je najvažnija ljubav, toplina, i osjećaj sigurnosti koji su djetetu potrebu za kvalitetan razvoj. Onako kako se dijete osjeća kod kuće ti efekti biti će vidljivi u vršnjačkim interakcijama. Važno je da roditelji hvale svoje dijete, daju mu komplimente, upućuju lijepe riječi.

2.3. Utjecaj roditelja

Suić (1982) tvrdi kako savršen odgoj i savršeni roditelji ne postoje. Odgoj djeteta, roditelj će vršiti prema tradiciji i svom saznanju koje i nije uvijek dovoljno i ispravno. Nije dobro previše popuštati djetetu, ali isto tako nije dobro sve braniti. Pogrešno je dijete potkrijepiti nagradom kako bi obavilo svoj zadatak ili ispunilo nek obvezu. Ukoliko jedan roditelj kazni dijete, veoma je važno da drugi roditelj ne brani dijete, kako bi ono moglo uvidjeti da je stvarno pogriješilo te nastojati popraviti svoje ponašanje. Kako bi odgoj bio uspješan, od iznimne je važnosti i sam odnos između roditelja, važno je poštivanje, ljubav, toplina, dobronamjernost, razgovor, slušanje jedno drugoga te uvažavanje želja i potreba. Gledajući svoje roditelje, dijete će se ponašati u skladu s tim, ukoliko se roditelji poštuju, dijete će bolje naučiti poštivati svoje prijatelje i imati bolju socijalizaciju. Dijete koje odrasta u obitelji gdje je prisutna mržnja, agresivnost, nasilje, nerauzmijevanje, veće su šanse da će to razorno djelovati na njegov psihološki i

¹ Preuzeto s: <https://www.poliklinika-djeca.hr/za-roditelje/izazoviroditeljstva/odgojni-stilovi-roditeljstva/20.08.2022>. (15.7.2022).

emocionalni razvoj. Važno je da dijete kod kuće osjeća toplinu i sigurnost te da voli vrijeme provoditi kod kuće sa svojom obitelji (Suić, 1982).

2.4. Obiteljski razvojni zadaci

Prije svega, važno je stvarati zdravo okruženje u kojem dijete živi. Po tome će se vidjeti je li osoba zadovoljna i sretna. Kako dijete mijenja svoju dob, tako se mijenja i uloga u odgoju djeteta, te se potreba za brigom pretvara u potrebu za potporom, a potreba za socijalizacijom pretvara se u potrebu za usmjeravanjem. Obitelj je okruženje koje, mora djetetu omogućiti socijalne i psihičke uvijete za prilagodbu tijekom cijelog života. Socijalne interakcije u obiteljskom okruženju djetetu služe za druge socijalne interakcije u drugim okruženjima, preslikavajući upravo tu, obiteljsku interakciju (Strižić, 1939).

3. Funkcionalne sredine

Funkcionalne sredine, na djetetov odgoj utječu nesvjesno, nenamjerno. Funkcionalne sredine za dijete, skoro su jednako važne kao i sama obitelj.

3.1. Vršnjaci

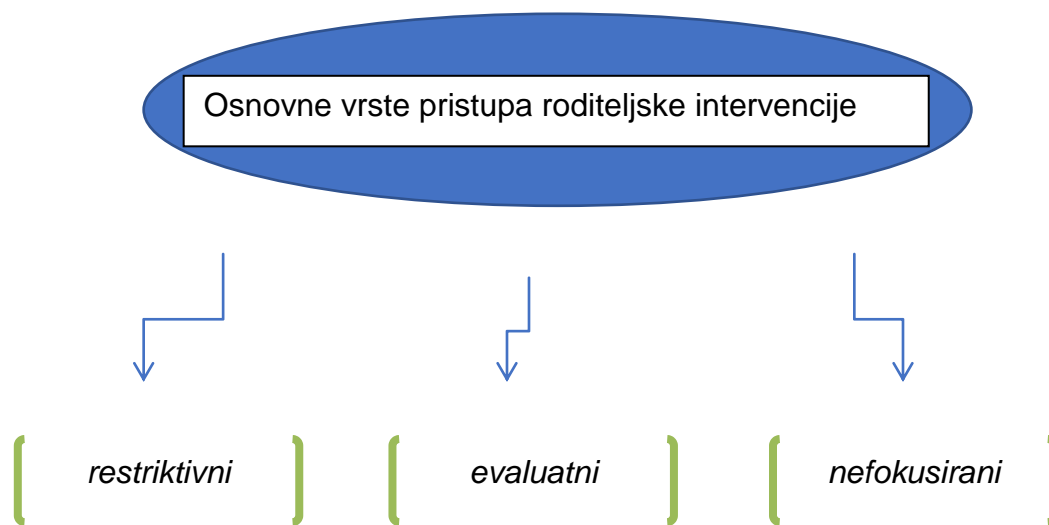
Socijalno okruženje od iznimne je važnosti u odgoju djece. To je okruženje u kojem dijete živi, odrasta, uči, razvija se... Djeca svoje slobodno vrijeme žele i vole provoditi sa svojim vršnjacima. Osim zabave i igre djeca u društvu mogu mnogo toga naučiti. Prije svega, socijalizacija, koja je jako važna u razvoju. Također, dijete će među vršnjacima formirati sliku o sebi, stjecati će socijalne vještine, učiti poštivati razna pravila, uči se ponašati u društvu, biti komunikativ, otvoren, pristupačan. Svako ljudsko biće ima potrebu za pripadanjem (Klarin, 2006).

3.2. Mediji

Mediji su sastavni dio suvremenog života. Uloga medija je prikupiti i plasirati razne informacije u javnost. Mediji imaju jak utjecaj u oblikovanju naših uvjerenja. Mediji su sredstvo za prijenos poruka i obavijesti, većem krugu ljudi. Sva djeca danas, nalaze se u okruženju medija. Mediji su jednostavno dio djetetova okruženja i nemoguće ih je izbjeći. Oni nisu ni dobri ni zli da bi ih se na silu trebalo izbjegavati, samo ih se treba pametno iskoristiti. U početku, u prvim godinama života mediji nisu potrebni za razvoj djeteta. No, danas, djeca vole gledati televizijske programe, koristiti mobitele, igrati razne igrice i sl. Ne treba se djeci to zabraniti već samo pametno rasporediti. Roditelji imaju odgovornost odrediti korištenje medija. Moraju postaviti jasne granice, odrediti koliko i kakvo je korištenje medija primjereno za dijete, upravo na taj način, oblikuju se dječje navike korištenja medija. Djeca odrastaju u interakciji s drugima. Živimo u 21. stoljeću i tehnologija je uvelike napredovala. Tehnologija, mobiteli, kompjuteri danas su dostupni djeci od najranije dobi. Djeca se u današnje vrijeme sve teže odvajaju od malih ekrana. Neka djeca većinu svog slobodnog vremena provode za ekranima. Roditelji rade, nemaju vremena, okupirani su važnim obavezama te je najlakše djetetu dati mobitel i video igrice kako bi se zabavljali (Ilišin, Marinović Bobinac, Radin, 2001).

Odrasli su ti koji moraju djeci pokazivati pravi put. Djecu se nikako ne bi smijelo ostavljati samu, bez nadzora, s bilo kakvom vrstom medija. Treba napomenuti da i tehnologija, igranje igrica i gledanje crtića može biti od koristi djetetu. Primjerice, kroz razne video igre dijete može naučiti engleski jezik, može naučiti razvijati svoje reflekse i sl. Sve je to u redu ako je korištenje tehnologije podjednako kao i boravak na zraku i igranje sa svojim vršnjacima.

Tri su osnovne vrste pristupa roditeljske intervencije u odgoju medija (Raboteg, Šarić, 2002).

Slika 1. Osnovne vrste pristupa roditeljske intervencije

Najbolje se pokazao evaluativni stil, koji karakterizira razgovor sa djecom o onome što su vidjeli s namjerom da im se pomogne vrednovati značenje te pomoći shvatiti moralne poruke. S druge strane ohrabrivanje djece da govore o svojim osjećajima.

3.3. Televizija

Kako tvrdi Blažević (2012), televizija je jedna od moćnijih medija. Gotovo sva djeca odrastaju u domovima koji su opremljeni televizorima. Gledanje televizije može biti pozitivno ali isto tako i vrlo negativno utjecati na razvoj djece. Skoro sva djeca gledaju

tv, gotovo, svakodnevno. U jutarnjim satima, prije vrtića te kada se vrate kod kuće. Na televizoru postoje i edukativni sadržaji poput učenja o životinjskom svijetu, moru i njegovoj dubini, kulture u drugim državama, edukativne dječje emisije te mnoge druge emisije putem kojih djeca mogu učiti i stjecati znana korisna za daljnji život. No, nažalost postoje i negativne strane. Postoji mnogo sadržaja koji prikazuju nasilje. Dijete koje puno vremena provodi gledajući tuđe i emisije nasilnog sadržaja, nasilje će vidjeti kao nešto pozitivno i normalno. Djeca mogu imati svog idola iz nekog filma ili neke serije, ukoliko je serija u kojoj se prikazuje nasilje, ružne riječi dijete će se i samo početi tako ponašati u grupi svojih vršnjaka, misleći kako je to dobro i neće vidjeti, niti razumijeti da, možda, svojim ponašanjem, šteti drugoj djeci oko sebe. Ne treba se djeci u potpunosti zabraniti gledanje televizora, no, važno je medijsko opismenjavanje. Dakle, važno je znati koliko, kada i kako. Uloga roditelja je imati nadzor nad svojim djetetom, znati što gleda i koliko vremena provodi za malim ekranima. Ukoliko roditelj primjeti da dijete gleda sadržaje nepriemjerene za djecu, trebao bi porazgovarati sa djetetom. Nije važno samo zabraniti i ugaziti već je potrebno djetetu objasniti zašto mu se to brani i koji je razlog zabrane gledanje određenog sadržaja. Roditelji mogu s djetetom razgovarati o tome što je dobro a što loše te kakvo je ponašanje društveno prihvatljivo. Trebaju se postaviti jasne granice, usmjeravati djecu što gledati (Blažević, 2012).

3.4. Video igre

Prema Berčić (2020), glavni način dječje zabave u današnje, suvremeno doba, te način provedenog slobodnog vremena postale su video igre. Nekada su video igre služile kao nekakva nagrada za djecu nakon što bi dobro obavili doređeni zadatak, no danas je to dio svakodnevne rutine. Djeca poznaju dva svijeta, svijet odraslih te njihov svijet- svijet mašte. Odrasli svijet im je pomalo dosadan, nejasan i ima pravila koja njima nisu toliko zanimljiva. U njihovom dječjem svijetu, prepunom mašte, sve je moguće. Uz maštu, stvaraju svoje likove, postavljaju svoja pravila, video igre im dopuštaju da aktivno sudjeluju u svom svijetu mašte. Negativne strane video igara jesu nasilje kojemu su djeca izložena tokom igranja. Djeca oponašaju radnje koje dožive tokom igranja, jer žele oponašati radnje koje će potaknuti isti osjećaj. Hiperaktivnost i nasilnost jedni su od

osobina koje dijete može poprimiti nakon igranja igrica. Likovi koji predstavljaju u igricama nešto loše, djeci će to biti pozitivno jer su ti likovi za njih junaci i sve što oni čine je dobro. Djeca nasilno ponašanje počinju usvajati kao normalno. S druge strane, pozitivne strane pružaju socijalizaciju, sposobnost snalaženja, razvijanje motoričkih vještina, poštivanje pravila timskog rada, razvijanje mašte i kretivosti, upoznavanje novih prijatelja te učenje stranih jezika. Uloga roditelja je provjera igrica koje njihovo dijete igra, zabrana igranja nikad nije dobro rješenje jer može doći do lošeg međusobnog odnosa djeteta i roditelja. Zabranjena može dovesti do prekrivanja od strane djeteta što može rezultirati još većim posljedicama. Djeci treba pružiti zadovoljstvo i zabavu, mogućnost izbora ali u određenim granicama i ograničenom vremenu. Dijete bi trebalo više vremena provoditi sa vršnjacima u prirodi, svoje slobodno vrijeme iskorištavati za sportske, rekreativne aktivnosti te razne radionice. S druge strane potrebno je, katkad, djetetu omogućiti slobodu i dozvoliti mu igranje video igara, gledanje TV-a, jer ni sami roditelji ne mogu svaki slobodni trenutak provoditi uz djecu na najkvalitetniji način (Brčić, 2020).

3.5. Učenje i slobodne aktivnosti

Mediji se, s pozitivne strane, kao što je gore navedeno, mogu iskoristiti kao pomoć u učenju. Putem medija se, također, može učiti u slobodno vrijeme. Roditelji trebaju djecu naučiti kako koristiti medije te izvući sve najbolje, sve pozitivne strane medija, primjerice učenje kako tražiti neke korisne informacije, provjeriti neke važne događaje, pogledati neke sportske aktivnosti itd. Uz medije, djeca će se puno lakše izraziti u društvu. Roditelji trebaju djeci omogućiti medije, kako bi se njima zabavili te ih usmjeravati da koriste medije na način koji uključuje edukativne sadržaje. Dijete kroz medije može naučiti uvažavanje različitosti i sl

3.6. Crkva

Prema shvaćanju Crkve, navodi Kusić (1989), odgoj treba oblikovati kao organski, čuvstveno, i intelektualno zreliju osobu. Crkva uči po zapovijedima, nemoj činiti ono što

nebi htio da drugi tebi učini, a što želiš da se tebi učini, čini i ti drugima. Crkva potiče na zajedništvo, ljubav, solidarnost, međusobno pomaganje, razumijevanje. „Kao što je tijelo bez duše mrtvo, tako je i vjera bez djela mrtva“ (jak, 2,25-26), (Kusić, 1989).

3.7. Slobodno vrijeme

Prema Ilištin, Marinović Bobinac, Radin (2001), slobodno vrijeme je ono koje nam ostaje nakon svih obaveza. Vrijeme za nas, kada radimo ono što volimo i što nas opušta. Važno je to slobodno vrijeme iskoristiti kvalitetno. Vrtićka djeca još uvijek ne mogu potpuno sama odlučivati gdje će provoditi svoje slobodno vrijeme i na koji način. Tada trebaju roditelji prije svega, viedjeti, što njihova djeca vole u čemu uživaju i što ih ispunjava. Ponekad je roditeljima teško odabrati odgovarajuću aktivnost za svoje dijete. Važno je da dobro poznaju svoje dijete, prepoznaju njegove sposobnosti i osobine. Treba vdijeti koje se sve aktivnosti nude, koje mogućnosti postoje. Važno je dobro se informirati.

Uvijek je poželjno da se dijete u svoje slobodno vrijeme bavi nekakvim sportom. Tjelesna aktivnost je jako važna za razvoj djeteta. Tjelesna aktivnost potaknuti će razvoj motorike i drugih tjelesnih sposobnosti. Dijete će lakše steći povjerenje u samo sebe, graditi će samopouzdanje, stvarati pozitivnu sliku o sebi. Također, u sportu je važna interakcija s drugom djecom, tako da i ovdje je prisutna socijalizacija, sklapanje prijateljstva. Osobito je važno to što će dijete stvoriti naviku kretanja. Danas je sve moderniji ovaj suvremeni, sjedilački, način života, uz medije i male ekrane. Takav način života može stvoriti velike zdravstvene probleme kod djece. Kada se bira sport za dijete treba voditi računa o mogućnostima djeteta. Paziti da se ne upisuje na neki sport koji će loše utjecati na djetetovo zdravlje i ugrožavati njegov razvoj. Ne pretjerivati i tjerati dijete da trenira nešto što mu se ne sviđa. Roditelji mogu djetetu davati više mogućnosti. Pustiti dijete da isproba razne sportove te da na kraju ono samo izabere gdje mu se najviše sviđa. Tjelesni razvoj, intelektualni, emocionalni i sociološki razvoj na sve to utječe odabir slobodne aktivnosti za dijete. Na organizaciju slobodnog vremena te na prijateljstva i kvalitetna grupna zabava. Osim sportov, raznih radionica dijete može kvalitetno vrijeme provoditi i sa svojom obitelji, šetajući, odlaskom na razne izlete u prirodi, igranje sa svojim vršnjacima, izrađivanje ukrasa, učenje, crtanje te boravkom u prirodi općeno.

Ne treba dijete pretrpavati s previše aktivnosti, niti siliti na bilo što. Važno je djetetu biti popora, davati mu motivaciju i usmjeravati ga. Može se i voditi razgovor o tome koliko je to važno, te kroz šetnje, druženja stjecati kretne navike i sl. (Ilištin, Marinović Bobinac, Radin, 2001).

4. Utjecaj funkcionalnih sredina na razvoj djeteta

Vršnjaci, crkva, mediji, funkcionalne sredine koje uvelike doprinose razvoju dječjeg razvoja, najvažnija stavka je iskoristiti sve pozitivne aspekte tog razvoja. Roditeljeva zadaća je stvoriti dobre preduvijete i uvesti djecu u taj svijet. Omogućiti djetetu upoznavanje sa svim gore navedenim, dati mu slobodu izbora, razgovarati te usmjeravati.

4.1. Model vršnjačkih odnosa

Klarin (2006) tvrdi kako postoje dvije dimenzije vršnjačkih odnosa i prijateljstva. Jedna dimenzija odnosi se na vršnjačka, grupna druženja, a druga na odnos između dvoje prijatelja. Dijete u vršnjačkim odnosima osjeća pripadnost, osjeća se prihvaćeno te na jedan način sigurno i zadovoljeno. Svaki čovjek ima potrebu biti negdje prihvaćen i voljen. Prijateljstvo se definira kao dvosmjernan odnos, dijete u tom prijateljstvu stječe iskustvo bliskosti i intimnosti.

4.2. Razvojni aspekti odnosa s vršnjacima

Socijalno okruženje je od iznimne važnosti u odgoju djece. To je okruženje u kojem dijete živi, odrasta, uči, razvija se... Dijeca svoje slobodno vrijeme žele i vole provoditi sa svojim vršnjacima. Osim zabave i igre, djeca u društvu mogu mnogo toga naučiti. Prije svega, socijalizacija koja je jako važna u razvoju. Također, dijete će među vršnjacima formirati sliku o sebi, stjecati će socijalne vještine, učiti poštivati razna pravila, uči se ponašati u društvu, biti komunikativ, otvoren i pristupačan. Svako ljudsko biće ima potrebu za pripadanjem (Klarin, 2006). Prijateljstvo ima jako veliku ulogu u odrastanju i sazrijevanju svakog djeteta. Svi imamo potrebu za osjećajem prihvaćenosti i voljenosti (Klarin, 2006). Igra je najvažnija u djetetovu životu, posebno igra u društvu. Igra je poznata svugdje, svim povijesnim razdobljima i u odgojno-obrazovnim sredinama. Obilježja igre su radost, veselje, sreća, učenje i otkrivanje. Psiholog Alfred

Adler (1990) smatra kako se u igri kompenzira osjećaj slabosti i podređenosti koji se u svakom djetetu javlja kao rezultat njegove bespomoćnosti i ovisnosti o okruženju. Dječje igre su stvaralačke aktivnosti (Peteh, 2018).

Zajednica je od iznimne važnosti za socijalni razvoj djece. Prirodna ljudska potreba jest imati društvo, biti prihvaćen i voljen. Pomanjkanje pripadnosti društvu može dovesti, odnosno ostaviti veliki trag na djetetov socijalni i emocionalni razvoj.

Govoriti o predškolskoj dobi znači govoriti o ranom učenju, igri te raznolikim aktivnostima djece. Igra je dobrovoljna i ne mora imati nikakvu svrhu. Igra je spontana, nikad se ne zna gdje će završiti. Djetetovo najprirodnije sredstvo za učenje je upravo igra. U čovjekovoj prirodi je da se igra ali najizraženija je kod djece. Igra je djetetova moć, bez igre djeca ne bi bila ispunjena, sretna i vesela. Čovjek je, prije svega, društveno biće, te njegov razvoj uvelike ovisi o zadovoljavanju njegovih potreba za pripadanjem, odnosno zadovoljavanje potrebe pojedinca. Ono što dijete može naučiti u vršnjačkoj skupini, ne može učiti od svoje obitelji. U socijalnom okruženju, dijete će učiti poštivati pravila, biti timski igrač, učiti kako se nositi sa porazom ili pobijedom, jačati će svoje samopouzdanje, formirati sliku o sebi te onajvažnije, zadovoljiti će svoje potrebe a to su, ono što svi ljudi imaju, potrebe za pripadnošću i prihvaćenošću. Za djecu je neophodno da imaju razdoblje mira i odmora, tako su im potrebni periodi kada mogu slobodno istraživati, kretati se i družiti sa svojim vršnjacima. Vrijeme koje dijete provede na igri sa svojim vršnjacima na otvorenom od velike je važnosti za njegov rast i razvoj. Dječja igra je osnovna aktivnost koja djece rade nakon svog razvoja i kroz igru oni razvijaju sve aspekte razvoja ljudskog organizma (Duran, 1995). Predškolska se djeca moraju svakodnevno kretati na zraku. To je sastavni dio njihova života. Boravak u prirodu djeci omogućuje prirodno ponašanje. Također, šetnje moraju biti organizirane tako da djeci ne bude dosadno već da im to predstavlja zabavu, veselje, smijeh i uživanje. Postoje razne igre na zraku kroz koja djeca mogu jako puno toga naučiti. Na zraku, osim igre igračkama, pojavljuju se stvaralačke igre, pokretne igre, igre užetima, razne timske igre gdje djeca mogu puno naučiti o poštivanju pravila te prihvaćanje neuspjeha. (Peteh, 2018). Boravak izvan prostorije i u društvu svojih vršnjaka djeluje i na psihičko zdravlje djece, posebno djece koja imaju određenih poteškoća (Peteh, 2018).

4.3. Negativni utjecaji medija na razvoj djeteta

Svi medijski uređaji gotovo su neizbježni čimbenici socijalizacije. Masovni mediji informiraju, odgajaju, obrazuju i zabavljaju, ali i manipuliraju, oblikuju mišljenja, nameću doređene dnevne teme te su jednostavno sastavni dio života. Đuran, Koprivnjak, Maček (2019) prema Burić (2011), navodi kako mediji pružaju obrazovne mogućnosti, ali, ipak, s druge strane mogu imati negativne utjecaje na psihološki i fizički razvoj. Slabljenje sposobnosti slušanja, manjak koncentracije, slabljenje vida, nemogućnost razlikovanja virtualnog od stvarnog svijeta, samo su neke od posljedica medija, tvrde Đuran, Koprivnjak, Maček (2019, prema Adeli Bradea i Velintinu Cosmin Blandul, 2015) Rezultati su pokazali da mediji kod djece zauzimaju značajno mjesto u njihovom životu te da djeca najviše koriste medije u zabavne, a potom u informativne i na samom kraju u odgojno-obrazovne svrhe. Od malena, okružuju nas razni mediji, medijski sadržaji, tehnologije koje napraduju iz dana u dan. Pasivni smo potrošači raznih medija, a manje aktivni kreatori. Odrasli bi si trebali postavljati pitanje koliki je stfarni utjecaj medija, kako na odrasle tako i na djecu.

4.4. Pozitivni utjecaji medija na razvoj djeteta

S druge strane, mediji mogu imati pozitivne aspekte utjecaja na dječji razvoj. Mediji su, također, namijenjeni i kako bi pomogli djeci, poticanje za učenje i obrazovanje, poticanje kreativnosti i mašte, jednostavno, mediji imaju moć obogačivanja života djece. Mediji mogu djeci biti i veća motivacija za učenje, postoje razni, zabavni programi putem kojih djeca mogu učiti, obrazovati se. Postoje razne edukativne dječje emisije putem kojih, također, djeca mogu učiti. Mediji mogu služiti i kao sredstvo zabave ako se koriste u umjerenim i razumnim vremenskim količinama. Mogu slušati glazbu, glazba opušta, mogu gledati smiješne animirane serije, crtiće, što djetetu može popuniti vrijeme dosade. Ukoliko je roditelj zazuzet, jer i roditelj mora nekad obaviti svoje obaveze i skuhati ručak, te za to vrijeme, može djetetu dati prisup mediju, bilo to neki TV program,

tablet, računalo ili bilo koji dr oblik tehnologije. Važno je da roditelj zna što njegovo dijete u tom trenutku gleda te koliko vremena će provesti za ekranom. U tom slučaju, su mediji, pozitivni, kako bi se i roditeljima ponekad, olakšalo, obavljanje neke dnevne obveze. Ukoliko dijete nešto zanima, a roditelj ne zna odgovor, dijete to može pogledati na internetu i saznati, što opet ukazuje na pozitivne strane medija. Mediji nas informiraju, bez medija saznajemo o bolestima, situacijama u državi u kojoj se nalazimo, učimo o drugim kulturama, vrijednostima, vjerama, možemo vidjeti i kako drugi ljudi žive i možemo saznati puno toga o našoj planeti. Zabrinutost nastaje kada se mediji koriste do te mjere da oštećuju vid, otupljuju osjetila, destruktivna ponašanja te kada dođe do otuđenja od društva. Mediji mogu imati negativne utjecaje na dječji razvoj ali i pozitivne. Hoće li pozitivno utjecati na razvoj to ovisi o roditeljima te na koji način oni usmjeravaju dijete. Važno je paziti na sadržaje, kontekst te o osobinama djece. Tehnologija koja se može iskoristiti na pametan i kvalitetan način, mediji, može imati veoma pozitivan utjecaj na sam razvoj djeteta (Đuran, Koprivnjak, Maček, 2019).

No, sami možemo izabrati koju stranu medija ćemo iskoristiti. Sredstvo podučavanja-mediji, nude brojne načine obrazovanja i učenja po različitim fazama dječjeg odrastanja. Đuran, Koprivnjak, Maček (2019, prema Kovač 2012), navodi kako su iznimno važne i zanimljive multimedijske bajke koje uvelike utječu na poboljšanje čitanja s razumijevanjem, obogaćuje riječnik djeteta te razvija maštu i kreativnost. Nadalje, djeci je zanimljivije učenje putem računalnog, digitalnog načina te imaju veću motivaciju i želju za radom. Kada se uzmu u obzir sve dobre strane, prouče mediji, zajedno sa djecom može se krenuti u novo istraživanje i istraživati medije kao novo te ga prihvatiti kao neizbježno sredstvo današnjice (Đuran, Koprivnjak, Maček, 2019).

5. Uloga obitelji u digitalnom razvoju djeteta

Mediji zauzimaju važnu ulogu u odgoju i djetinjstvu. Problem između roditelja i medija nastaje kada roditelj ne poznaje medije odvoljno dobro te se boji negativnih posljedica na dijete. Zadatak obitelji trebao bi biti učenje djeteta kako da pametno i kvalitetno iskoristi sve pozitivne strane tehnologije, provjeravati što dijete gleda, koliko vremena provodi za ekranom te postaviti jasne granice o korištenju istih. Roditelji bi trebali biti svijesni, preuzeti odgovornost kada su mediji u pitanju. Djeca uče po modelu. Ukoliko roditelj nekontrolirano koristi medije, vrlo je vjerojatno da će dijete slijediti taj primjer. Važno je biti upućen u sadržaje koje dijete gleda. Roditelj može sa svojim djetetom pogledati njegovu najdražu seriju, crtić, odigrati njegovu najdražu igricu, proučavati je te na kraju razgovarati sa djecom o sadržaju istoga te pomoći mu da razumije pozitivne, odnosno negativne aspekte sadržaja. Roditelji moraju dijete, na pravilan način uvesti u svijet medija, budući da su oni neizbježni dio svakodnevnog života.

Obitelj je prvo mjesto gdje će se djeca susresti sa medijima. Mediji djecu privlače, popunjavaju vrijeme dosade, zabavljaju ih i zato roditelji moraju biti spremni na izazove koji mediji donose. Igra je jako važna u životu djeteta, no, čak i ona razlikuje se od prijašnjih generacija. Danas se djeca mogu igrati uz pomoć digitalnih sredstva, mogu učiti brojeve, slova, slaganje rečenica, zbrajanje, oduzimanje, ukoliko su roditelji tu za dijete i usmjeravanju djecu ka pozitivnom korištenju medija, oni će imati obrazovnu funkciju u obitelji (Đuran, Koprivnjak, Maček, 2019).

6. Metodologija istraživanja

6.1. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja je istražiti mišljenje roditelja na koji način funkcionalne sredine utječu na razvoj djeteta te u kojoj mjeri roditelji doprinose njihovom razvoju.

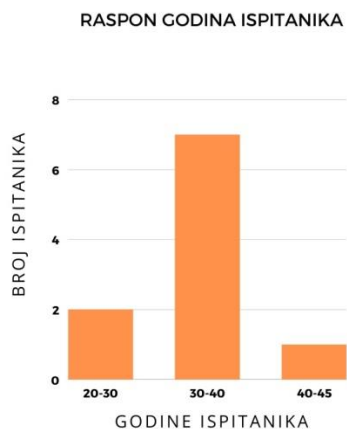
6.2 Zadaci istraživanja

Zadaci istraživanja su:

1. istražiti mišljenje roditelja o utjecaju vršnjaka na rast i razvoj djece
2. istražiti mišljenje roditelj o utjecaju medija na rast i razvoj djece
3. istražiti mišljenje roditelj o utjecaju ostalin funkcionalnih sredina (crkva, aktivnosti u slobodne vrijeme...) na rast i razvoj djece.

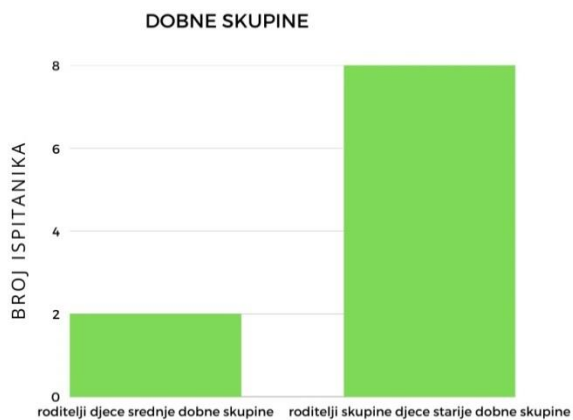
6.3 Uzrok istraživanja

U ovom istraživanju sudjelovalo je 10 osoba. Svi ispitanici su roditelji djece predškolske dobi. Ispitanici su u rasponu godina od 20 do 50 godina. Od ukupno 10 osoba, dva ispitanika imaju od 20 do 30 godina, 7 ispitanika ima od 30 do 40 godina, te jedan ispitanik ima između 40 do 45 godina.

Graf 1. Ispitanici prema godinama

Od ukupno 10 ispitanika, 8 su roditelji skupine djece starije dobne skupine, od 5 do 7 godina dok su dvoje, roditelji djece srednje dobne skupine od 3 do 5 godina.

Graf 2. Ispitanici prema dobnim skupinama

Dva ispitanika su pripadnici muškog spola, a 8 su pripadnice ženskog spola.

Graf 3. Ispitanici prema spolu

6.4 Instrument

Za ovo istraživanje proveden je intervju koji je posebno sastavljen za potrebe istraživanja u ovom radu. Intervju je sastavljen od 8 pitanja o utjecaju funkcionalnih sredina na razvoj djece rane i predškolske dobi. Sastoji se od tri glavna područja:

1. Utjecaj vršnjaka na rast i razvoj djece
2. Utjecaj medija na rast i razvoj djece
3. Utjecaj ostalih funkcionalnih sredina (crkva, aktivnosti u slobodno vrijeme...) na rast i razvoj djece.

6.5 Postupak istraživanja i obrada podataka

Odgovori su prikupljeni metodom intervjua. Ispitanicima se postavljalo pitanje po pitanje. Odgovori su zapisivani na papir, te su kasnije obrađivani. Korištena je kvalitativna metoda.

6.6 Rezultati i rasprava

6.6.1. Utjecaj vršnjaka na rast i razvoj djece.

Prvo istraživačko pitanje odnosi se na utjecaj vršnjaka na razvoj djece, ispitanici su odgovarali na pitanja koji su pozitivni utjecaji, a koji negativni utjecaji vršnjaka. Odgovori za pozitivne utjecaje su: jačanje samopouzdanja, socijalizacija, zadovoljavanje potrebe za pripadnošću i sigurnošću. Za pozitivne utjecaje također su naveli da s vršnjacima djeca mogu učiti pravilima, posuđivanju, strpljenju, kako se pomiriti u svađi te praštati. Negativni utjecaji su: odbačenost od strane društva, promatranjem negativnih osobina vršnjaka ponekad i sami preuzmu iste: psovke, maltretiranje vršnjaka, žele imati sve što i vršnjaci i ako to ne dobiju izražavaju frustraciju (nekad ne prihvaćaju objašnjenje da nije sve što drugi imaju nužno i dobro za njih ili potrebno). Od ukupno 10 ispitanika 1 ispitanik odgovorio je kako smatra da ne postoji negativni utjecaju vršnjaka na sam razvoj djeteta.

Ispitanici dobro procjenjuju pozitivne i negativne utjecaje vršnjaka jer odnosi s okolinom imaju jako važnu ulogu u psihičkom razvoju svakoga od nas (Cunningham i Barbee, 2000). Vršnjaci spadaju u jedan od socijalizacijskih faktora koji mogu uvelike doprinjeti dječem razvoju i kvalitetanom životu. Vršnjaci imaju veliku ulogu na putu ka odrastanju, no, nažalost, i oni mogu imati negativne utjecaje na razvoj. Baš kao što su ispitanici naveli, postoji mogućnost da će dijete biti odbačeno i ismijavano, te da će početi piti, pušiti, drogirati se, psovati i sl., zbog utjecaja svojih vršnjaka, prijatelja. Dakle, poteškoće koje se mogu pojaviti u ovoj sferi socijalnog iskustva mogu uzrokovati anksioznost i socijalnu izolaciju (Klarin, 2006).

Na iduće pitanje, o tome, na koji način roditelji utječu na dijete u odabiru vršnjaka ili skupine vršnjaka, ispitanicu su odgovorili: U vrtiću se skupina ne može birati, dijete na kraju i samo odabere tko mu više odgovara. Što se tiče druženja s ostalim vršnjacima, većinom se družimo s našim obiteljskim prijateljima koji imaju djecu slične dobi gdje mi sami biramo prijatelje i ljude koji mogu pozitivno utjecati na nas te na taj način sudjelujemo u odabiru vršnjaka. Također, odgovori su bili kako ne utječu na način odabira jer ne mogu određivati s kime će se dijete družiti i provoditi vrijeme, „Dok je moje dijete u vrtiću ne mogu određivati s kime će se družiti i provoditi vrijeme, a niti ne

želim djetetu braniti s kime će se igrati“, jedan je od odgovora. Naveli su i kako razgovaraju s djetetom o njegovu odnosu s ostalom djecom te na taj način saznaju je li njemu ugodno i lijepo provedeno vrijeme sa svojim vršnjacima. Ukoliko osjete da nešto nije u redu, tada slijedi razgovor sa samim djetetom i po potrebi s odgojiteljem.

Jedan od odgovora je bio kako je dijete odmalena odgajano na način da svatko zaslužuje prijatelje. Naravno da ima neke koje više voli, neke manje, ali u principu sam si bira prijatelje i sam vidi tko mu odgovara, a tko ne.

Dakle, odgovori su kako roditelji nemaju previše utjecaja dok je dijete u vrtiću, što je jasno i prihvatljivo. Važno je da roditelji razgovaraju s djecom, kako bi djeca mogla razlikovati dobro od lošeg ponašanja te sama zaključiti što je za njih dobro, a što loše. Važno je da roditelji adekvatno pripreme djecu za socijalizaciju. Djeca se socijaliziraju, najprije u obitelji. Već prvim danom rođenja počinje socijalizacija iako je tada nesvjesno biće, nije zainteresirano za druge no, već tada se stvara emotivni odnos s majkom, kasnije se taj krug ljudi povećava. Uloga roditelja u socijalizaciji djeteta je iznimno važna jer socijalne vještine ne dolaze sponatno nego se uče. Da bi djeca mogla steći društvo i lakše prisupiti vršnjacima, važni su dobri preduvjeti.

Presudno je jesu li roditelji inicijatori ili sputavajući. Kada je prisutan model prezastrašivanja, djeca će socijalne vještine učiti dosta sporije, teškoće u rješavanju konflikata te slabe vještine komunikacije. Druženje s vršnjacima je izuzetno važno zato što vršnjačka grupa daje ono što ne može nijedna druga socijalna grupa. Obitelj je od iznimne važnosti, značajna je i zadovoljava puno potreba djece te ima jako važnu ulogu u razvoju djeteta no ono što daje vršnjačka grupa, ne daje obitelj. Rješavanje konflikata, identificiranje tuđih osjećaja, zauzimanje mjesta u vršnjačkoj grupi neke su značajke koje dijete neće imati priliku naučiti u obitelji i može naučiti samo u vršnjačkoj grupi.

6.7.2 Utjecaj medija na rast i razvoj djeteta

Drugo istraživačko pitanje odnosi se na medije, koji su pozitivni, a koji negativni utjecaji medija na razvoj djeteta. Odgovori ispitanika za pozitivne utjecaje medija su: spoznavanje informacija o svijetu koje su nekada mladi otkrivali kroz cijelo obrazovanje, kroz dokumentarne emisije mogu otkrivati svjetove koje možda neće imati prilike vidjeti

uživo (životinjski, morski, običaji i kulture vršnjaka diljem svijeta). Lakše snalaženje u tehnološki ovisnom društvu, brže učenje stranog jezika, dobivanje raznih informacija, učenje stranih jezika kroz razne videoigre gledanje kreativnih radionica, edukativni sadržaji za djecu i mlade... Odgovori za negativne utjecaje su: nasilje prikazano na TV-u, mobilnim uređajima u videoigramama, neprimjereni sadržaji, nemogućnost kontroliranja nekih sadržaja kod djece, sve veća ovisnost, ubijanje dječjeg istraživačkog i kreativnog duha. Od ukupnog broja ispitanika jedan smatra da nema pozitivnih utjecaja medija na razvoj djeteta. Svi ispitanici dali su iste dogovore.

Ispitanici dobro procjenjuju pozitivne utjecaje medija jer oni zaista imaju iznimno puno pozitivnih strana. Većinu informacija saznajemo, upravo, preko medija. Živimo u medijskoj kulturi u kojoj se informacije brzo šire. Mediji imaju jako važnu ulogu u životu djece. Oni mogu biti slobodna aktivnost jer omogućuje uživanje u igri, slušanju glazbe te gledanje filmova. Danas je svijet nezamisliv bez masovnih medija, svi mediji šire se i razvijaju veoma brzo. Sve više poslova uključuje korištenje medija. Mediji nam danas služe za razna informiranja događaja koji se događaju širom svijeta, putem medija možemo saznati razne informacije o zarazama, pandemijama, primjerice kako se zaštititi od raznih bolesti i sl. Putem medija djeca mogu naučiti puno korisnih informacija koje im mogu poslužiti i u daljnjem obrazovanju, mogu saznati nešto novo ukoliko nemaju ideju o nečemu. Mediji sami po sebi nisu loši, oni nam nude znanje i obrazovanje, poticanje mašte i kreativnosti, poticanje tolerancije, razvoj te doprinos u društvu (Ilišin, Marinović Bobanac, Radin, 2001).

Negativni utjecaji, kako su ispitanici i naveli, također su prisutni jer je medije teško dozirati i kontrolirati. Mediji mogu smanjiti utjecaj boravka djeteta izvan kuće, djeca na TV-u mogu vidjeti razne reklame sadržaje te biti pod tim namtenutim utjecajima, postoji mogućnost gledanje nasilnog sadržaja, neprimjerenog za djecu te razni neprimjereni sadržaji koji su svima, lako, dostupni. Mediji mogu poticati destruktivno ponašanje, stereotipe, neosjetljivost na bol drugih te otuđenje društva. Što bolje roditelj poznaje sadržaje i usluge koje dijete koristi, bolje može procijeniti jesu li oni prikladni i dobri za dijete ili nisu (Ilišin, Marinović Bobanac, Radin, 2001).

Mišljenje roditelja o tome trebaju li usmjeravati dijete u medijskom odgoju i na koj način uglavnom je pozitivno neki od odgovora su kako je u ranijoj dobi potrebno kontrolirati što i koliko će djeca gledati, utvrditi jasna pravila, ali i sankcije za nepoštivanje pravila. Isto tako, problem često nastaje i kod baka i djedova kojima je nekad lakše dati tablete i sl. pa se čuvanje unuka pretvara u višesatno gledanje ekrana. Važno je postaviti granice i potaknuti na druženje. Svakako treba puno pričati s djecom o nepoželjnim sadržajima te da zovu starije ako slučajno gledaju nešto što nije prikladno njihovom uzrastu. Od djece se danas u školama traži i očekuje puno više nego nekada, putem medija dijete može dobiti puno korisnih informacija, a koje roditelj nekad ne zna ili ne zna kako objasniti. Pretjerano gledanje crtića nije dobro, to je vrijeme koje roditelj treba provoditi sa svojim djetetom i kroz igru ga učiti. S druge strane, manji dio ispitanika odgovorio je kako bi se mediji trebali zabraniti i što manje koristiti te, ukoliko je potrebno, djeca će učiti samo ono nužno u školama.

Ispitanici uglavnom smatraju kako je važno dijete usmjeravati u medijskom odgoju, što je i točno, jer mediji su, danas, ogledalo društva. Mediji su dio svakodnevnice te su neizbježni oblik informiranja. Oni se ne mogu skroz ukloniti i zabraniti jer je to u današnjem, suvremenom svijetu, gotovo nemoguće. Roditelji su neizbježni medijski socijalizatori, tehnološko okruženje, kao što je već navedeno, neizbježno je u današnjem životu koje ima pozitivne, ali i negativne utjecaje na ponašanje djece. Zahtjevna je uloga roditelja, jer oni, pod utjecajem svih promjena, jednostavno moraju biti dobar uzor, objašnjavati ono što je sporno i nepohodno te neutralizirati ono što je zastrašujuće. Upravo iz tog razloga, jako je važno da roditelji razgovaraju i usmjeravaju svoje dijete u pravom smjeru korištenja medija, kako bi iz njih mogli izvući i koristiti samo pozitivne strane, a pokušati ukloniti sve negativne strane.

Dakle, treba dozvoliti medijima da uče djecu na najpozitivniji te što kvalitetniji način. Svatko ima pristup raznim medijskim sadržajima i to u najprivlačnijim formama. Među vrlo aktivnim korisnicima nalaze se i djeca koje virtualni svijet privlači. Neki roditelji, protiv su medija, jer djeca isključivo igraju igrice dok drugi koriste medije u obrazovne svrhe, učeći strane jezike, prateći obrazovne programe koje pomažu djetetu u obrazovanju. Medije ne možemo izostaviti ili jednostavno obrisati i zbog toga je važno

od samog početka, dijete učiti čemu mediji služe (Ilišin, Bobinac Marinović, Radin, 2001).

6.7.3 Utjecaj funkcionalnih sredina na razvoj djeteta

Sljedeće istraživačko pitanje ondosi se na pozitivne i negativne utjecaje drugih funkcionalnih sredina (crkva, aktivnosti u slobodno vrijeme i sl.) na odgoj djece? Odgovori ispitanika za pozitivne strane: aktivno iskorištavanje slobodnog vremena umjesto sjedenja pred ekranom, razvijanje djetetovih sposobnosti i talenata, razvoj duhovne nutrine djeteta i odgoj u vjeri posebno su važni u današnje vrijeme i u današnjem svijetu s obzirom da u konzumerističkom svijetu u kojem živimo, polako gubimo kompas i vrijednosti, kroz sport se razvijaju zdrave navike, natjecateljski duh, prihvaćanje poraza kao sastavni dio života.

Svih 10 ispitanika rekli su kako ne znaju što može biti negativno u utjecaju funkcionalnih sredina iz razloga što sve ima pozitivnih strana. Dječja aktivnost, bavljenje sportom, glazbom, plesom može imati samo pozitivno na psihofizičko i fizičko odrastanje djeteta. Od razvijanja tijela do razvijanja intelektualnih vrijednosti. Pozitivni odgovori ispitanika ukazuju na to da upravo i oni sami nastoje što kvalitetnije uvesti svoje dijete u funkcionalne sredine. Ukoliko je slobodno vrijeme provedeno kvalitetno, na zraku, u društvu s vršnjacima, šetajući, vježbajući, utjecaj funkcionalnih sredina na to dijete može imati samo pozitivne strane. Ukoliko roditelj zanemaruje svoje dijete, ne ispunjava njegovo slobodno vrijeme tada će, utjecaj tih sredina biti negativan. Jedan od ispitanika smatra kako je i crkva važna za odgoj djeteta, jer crkva nas uči miru, ljubavi, poštivanju, i sl. Na pitanje o tome na koji način roditelji danas podržavaju djecu na organiziranje slobodnog vremena ispitanici su odgovorili: upisivanje na razne sportove, radionice, glazbene akademije, šetnje, izleti. Jedan od odgovora bio je kako roditelji danas daju djeci previše slobode i da prerano daju djeci da odlučuju na koji način će provoditi slobodno vrijeme, kao pod izlikom, neka ono odluči što želi raditi, poštujući njegove želje. A što ako dijete želi gledati TV cijeli dan? „Pretrpavanjem izvanškolskim aktivnostima, ili im udovoljavaju sve njihove želje vezane uz aktivnosti pa opet djeca koja bi htjela sve probati budu preopterećena ili pokušavaju postavljati granice vezane

uz mobitele i sl., ali ne budu dosljedni pa nema nekoga efekta“, bio je jedan od odgovora. Ispitanici su odgovorili kako bi svaki roditelj trebao brinuti o svom djetetu te na što kvalitetniji način ispunjavati njegovo vrijeme. Kvalitetno vrijeme odnosi se na bavljanje raznim sportskim aktivnostima, radionicama, izletima te općenito boravak na svježem zraku. Slobodno vrijeme je značajni dio života i razvoja svakog djeteta. Ukoliko to vrijeme nije organizirano na adekvatan način, može doći do društveno neprihvatljivog oblika ponašanja. Danas je vrijeme kada je tehnologija preuzela vodeću ulogu u životu svih ljudi te postoje obitelji u kojima djeca svoje slobodno vrijeme provode isključivo za mobitelima i tabletima jer su njihovi roditelji zauzeti svojim obvezama te nemaju vremena provoditi vrijeme s djecom.

Na sljedeće pitanje: „Predložite načine na koje roditelji mogu podržati dijete u odgoju izvan predškolske ustanove i obitelji“, ispitanici su predlagali sljedeće: voditi djecu na razna druženja s vršnjacima, upisivanje na sportove, odlazak na nedjeljne mise, prakticirati vjeru kroz molitvu; ne dozvoliti djetetu da sjedi doma za računalom, laptopom, koristiti playstation, mobitel što danas 90% djece ima; umjesto toga biciklu, loptu i druge aktivnosti, te će se djeca na taj način razvijati na kvalitetan način; na takav način da roditelj što više slobodnog vremena provodi sa svojim djetetom; u našoj je obitelji važan duhovni odgoj; važno je s djecom puno razgovarati o tome, prakticirati vjeru kroz molitvu u obitelji, molitvu za potrebite, odlaske na nedjeljne mise, biti iskren, priznati ponekad i da nemamo odgovore na sva pitanja o životu. Djeca znaju kada ih “muljamo”. Potrebno je otkriti u čemu je dijete dobro i onda ga poticati na aktivnosti koje bi razvijale njegov talent, na taj ga način usmjeravati. Često djeca idu na neku aktivnost, jer tamo idu njihovi prijatelji (što nije nužno loše), ali može se dogoditi da potrate tako godine zbog povodljivosti i društva, a njihov talent ne dosegne svoj puni potencijal. Svi smo dobili neke darove na rođenju i važno je to objasniti i osvijestiti djetetu da mogu u životu slijediti svoje srce. Odvoditi dijete na druženje s ostalom djecom jer tu se razvija puno pozitivnih utjecaja na djetetov fizički i psihički razvoj.

Dakle, roditelji smatraju kako je dobro djetetu ispuniti dan i poticati na razna druženja i razne aktivnosti. Dan ima samo 24 sata, tako da nije moguće, a niti poželjno nizati aktivnost za aktivnosti i pretrpavati dijete. Zbog toga, za što kvalitetniji život, treba se postepeno i ograničeno dijete poticati na aktivnosti, bile to sportske ili bilo što drugo, a u

kojima će dijete zadovoljiti više potreba istovremeno. Primjerice, kod nekog sporta u koji je dijete upisano. Poželjno je da je ta aktivnost bude višenamjenska. Primjerice, ako dijete odlazi samo zbog jednog razloga, moguće je da brzo odustane i izgubi motivaciju, no ukoliko dijete vidi da mu dobro ide i još tamo ima prijatelje, uz to i podršku roditelja, dijete će biti više motivirano.

Bavljenje bilo kakvim sportom zadovoljava djetetu, primarnu potrebu za kretanjem što je od iznimne važnosti za cjelokupan djetetov razvoj. Upisivanjem na razne aktivnosti dijete će steći samopouzdanje, sigurnost, upoznavat će druge ljude, socijalizirat će se, steći vještine komunikacije, postići društveno priznanje, osjećaj prihvatljivosti.

Na zadnje pitanje u intervjuu „Navedite važnost funkcionalnih sredina za razvoj djeteta?“ ispitanici su odgovorili: druženje s ostalom djecom, socijalizacija, pronaći vlastite talente, razvijati svijest o sebi, jačanje samopouzdanja, komunikacija. Sportske aktivnosti: važno za djetetovo fizičko zdravlje i socijalizaciju; Kreativne aktivnosti: važno za poticanje talenata kod djeteta; Crkva: važno za duhovno usmjeravanje djeteta, ako roditelj to želi. Usaditi temelje djetetu koji su važni za duhovni razvoj. Ispitanici smatraju da su funkcionalne sredine važne za djetetov razvoj te da uvelike mogu doprinjeti istom. One pomažu djetetu da pronađe svoj put, kroz razne aktivnosti može spoznati u čemu je dobar, otkrivati svoje talente, može učiti snalaziti se u timskom radu i je li više individualac. Razvijaju se svi aspekti ličnosti: psihološki, socijalni, emocionalni, kognitivni, a smanjuje se negativan utjecaj tehnologije koju bi vjerojatno koristili u slobodno vrijeme. Dakle, sve što je gore navedeno, od iznimne je važnosti za dječji razvoj.

Da bi dijete odrastao u sposobnog, samopouzdanog, svjesnog čovjeka, važni su dobri temelji i preduvjeti za adekvatan, postepeni razvoj. Prije svega, temelji koje će ostvariti u svojoj obitelji. Majka je od samog početka djetetov oslonac, pomagač, učitelj, krator njegovog vremena i svega ostalog. Dijete će, najprije, osjećati povezanost s majkom, kasnije će djetetu biti dovoljno da osjeća brigu, ljubav, toplinu i sigurnost od svoje obitelji. Kada krene u vrtić i postane malo samostalnije, htjeti će imati prijatelje, biti prihvaćeno u društvu i zajedno, s ostalom djecom graditi sebe. Što ide starije, početak će upoznavati svijet i ono što taj svijet donosi.

Ulazit će u svijet medija te biti izloženo društvenim promjenama. Bez toga, dijete bi bilo zakinuto i ne bi se mogao adekvatno razvijati u skladu sa standardima. Dužnost roditelja je polako djecu uvoditi u taj svijet i omogućiti im pristup vršnjacima, medijima. Upisivanjem na razne sportove djeca će steći prijatelje, učiti se socijalizaciji, razvijanju komunikacijskih vještina, jačati samopouzdanje te na taj način, kvalitetno izrasti u odraslog čovjeka.

7. Zaključak

Svakom je djetetu potreban odgoj koji je veoma zahtjevan i izazovan posao svakog roditelja. Odgojem se razvijamo, kako tjelesno, tako i duševno. Roditelji nisu jedini zaduženi za odgoj jer obiteljski čimbenici nisu jedini koji utječu na cjelokupan razvoj te na ponašanja djece. Individualne osobine djeteta, škola, vrtić, vršnjaci, mediji, također imaju važnu ulogu u njegovu razvoju. Savršeni roditelji i savršena djeca ne postoje. Tako ne postoji ni dobar recept za dobar odgoj, to djetetu niti nije potrebno. Najvažnije je djetetu pružiti i pokazati ljubav, jasno pokazujući tko je glavni u tom odnosu. Roditelji moraju dijete prihvatiti onakvim kakvim jest, sa svim njegovim manama i vrlinama i dati mu prostora da iskaže svoju sposobnost. Međusobni odnosi između majke i oca, ključni su za zdravlje djeteta. Ako je odnos između majke i oca neprijateljski i hladan, u kojem se svađa, prigovaranje, omalovažavanje, kritiziranje dominantna ponašanja, teško će dijete naučiti što je tolerancija, ljubav i prijateljstvo, zato radije podržavajmo, ohrabrujmo, hvalimo i slušajmo.

Uloga obitelji u funkcionalnim sredinama je ta, da pripremi dijete na što kvalitetniji način, kako bi dijete moglo iskoristiti sve pozitivne strane tih sredina. Mediji, vršnjaci... svi imaju svoje pozitivne i negativne strane, ali važno je na koji način će se iskoristiti, za nekoga mediji mogu imati samo pozitivne strane dok će kod drugog pojedinca isti ti mediji biti negativni i nanositi teške posljedice.

U drugom, istraživačkom dijelu rada saznajemo koliko je roditeljima važno usmjeravati djecu u medijskom odgoju, budući da je tehnologija uvelike napredovala. Većina roditelja djece predškolske dobi, smatra kako vršnjaci, mediji i izvannastavne aktivnosti imaju veliku ulogu u djetetovu razvoju. Smatraju da je, upravo zbog toga i važno djecu adekvatno pripremiti za socijalni život, za život s modernom tehnologijom. Suvremen svijet, u kojem danas živimo, može biti i okrutan. Djeca su, nažalost, podvrgnuta zlostavljanju od strane svojih vršnjaka. Važno je da je obitelj ta koja će dijete usmjeravati k pravilnom putu odrastanja i naučiti ga živjeti u skladu s normama.

8. Popis grafova

Graf 1. Ispitanici prema godinama

Graf 2. Ispitanici prema dobnim skupinama

Graf 3. Ispitanici prema spolu

9. Literatura

1. Brčić, I. (2020). Utjecaj video igara na djecu. In *medias res: časopis filozofije medija*, 9(17), 2669-2684.
2. Blažević, N. (2012). Djeca i mediji – odgoj na “televizijski” način. *Nova prisutnost: časopis za intelektualna i duhovna pitanja*, 10(3), 479-493.
3. Duran, M. (1995). *Dijete i igra*. Zagreb: Naklada Slap (2. izdanje).
4. Đuran, A., Koprivnjak, D., Maček, N. (2019). Utjecaj medija i uloga odraslih na odgoj i obrazovanje djece predškolske i rane školske dobi. *Communication Management Review*, 4(01), 270-283.
5. G. White, E. (2017). *Odgoj*. Tisak, Znaci vremena, Zagreb
6. Ilišin, V., Marinović Bobinac A., Radin F. (2001) *Djeca i mediji: uloga medija u svakodnevnom životu djece*. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, ministarstva i mladeži.
7. Janković, J. (1994). Obitelj – društvo – obitelj. *Revija za socijalnu politiku*, 1(3), 277-282.
8. Klarin, M. (2006). *Razvoj djece u socijalnom kontekstu: roditelji, vršnjaci, učitelji, kontekst razvoja djeteta*. Jastrebarsko: Naklada sklap; Zadar: Sveučilište u Zadru.
9. Kusić, A. (1986). Uloga Crkve u odgoju i kulturi danas (II). *Crkva u svijetu*, 21(4), 371-385.
10. Maleš, D. (2012). Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 18(67), 13-15.
11. Peteh, M. (2018). *Radost igre i stvaranja*. Zagreb
12. Pujol i Pons, E. (2004). *Roditelji i djeca: kako zajedno?* Zagreb: Profil International.
13. Rek, M., Kovačić, A. (2018). Mediji i djeca predškolske dobi: uloga roditelja kao uzora i učitelja. *Medijske studije*, 9(18), 27-43.

14. Suić, M. (1982). Roditeljski odgoj. Služba Božja: liturgijsko-pastoralna revija, 22(3-4), 254-262.
15. Strižić, B. (1939). Odgoj i obitelj. Obnovljeni Život: časopis za filozofiju i religijske znanosti, 20(5-6), 301-322.
16. von Hentig, H. (2007). Kakav odgoj želimo: o odgoju za 21. stoljeće. Zagreb: Educa.

PRILOG – intervju

Pitanja iz intervjua:

1. Spol
2. Godine
3. Dob djeteta
5. Koji su pozitivni, a koji negativni utjecaji vršnjaka na odgoj djece?
6. Koji su pozitivni, a koji negativni utjecaji medija na odgoj djece?
7. Koji su pozitivni, a koji negativni utjecaji drugih funkcionalnih sredina (crkva, aktivnosti u slobodno vrijeme i sl.) na odgoj djece?
8. Na koji način utječete na dijete u odabiru vršnjaka ili skupine vršnjaka?
9. Što mislite trebaju li roditelji usmjeravati dijete u medijskom odgoju i na koji način?
10. Na koji način roditelji danas podržavaju djecu na organiziranje slobodnog vremena?
11. Predložite načine na koje roditelji mogu podržati dijete u odgoju izvan predškolske ustanove I obitelji.
12. Navedite važnost funkcionalnih sredina za razvoj djeteta?

SAŽETAK

Svatko se pojedinačno mora snalaziti u stvarnom životu i svakodnevnim situacijama. Svatko je odgovoran za sebe, no kako će se snaći u tim životnim situacijama ovisi isključivo o njegovoj spremnosti i pripremi za život, o odgoju. Malo dijete nije sposobno samo se suočavati sa svijetom, obitelj je ta koja ga mora podići na noge i postepeno uvoditi i usmjeravati ga na pravi put. Osim obitelji postoje i druge odgojne sredine na koje roditelji imaju utjecaja u manjoj ili većoj mjeri. Roditelji mogu kvalitetno pripremiti dijete za društvo koje se neprestano mijenja. Uloga funkcionalnih sredina, u razvoju djeteta je velika. Cilj rada je dati odgovor na to kako roditelji mogu pomoći djetetu te u kojoj mjeri mogu utjecati na kvalitetniji razvoj u funkcionalnim sredinama. Na temelju provedenog istraživanja zaključujemo da se većina roditelja slaže da mediji i vršnjaci imaju snažan utjecaj na socijalni i emocionalni razvoj djeteta te da je potrebno odgojno i obrazovno djelovati i u tom području razvoja djeteta.

Ključne riječi: obiteljski odgoj, vršnjaci, mediji, slobodno vrijeme, razvoj djeteta.

Summary

Everyone has to deal with real life and everyday situations individually. Everyone is responsible for himself, but how he will manage in these life situations depends solely on his readiness and preparation for life, on upbringing. A small child is not capable of facing the world alone, it is the family that has to lift him up and gradually introduce and guide him on the right path. In addition to the family, there are other educational environments on which parents have an influence to a greater or lesser extent. Parents can prepare a child well for a society that is constantly changing. The role of functional environments in child development is great. The aim of the paper is to answer how parents can help the child and to what extent they can influence better quality development in functional environments. Based on the conducted research, we conclude that the majority of parents agree that the media and peers have a strong influence on the social and emotional development of the child and that it is necessary to take educational action in this area of the child's development as well.

Key words: family education, peers, media, free time, child development